



گفت‌وگوی «جام جم» با اکبر منانی، مدیر دوبلاژ و نویسنده‌ای که بیش از ۶۰ سال تجربه گویندگی دارد

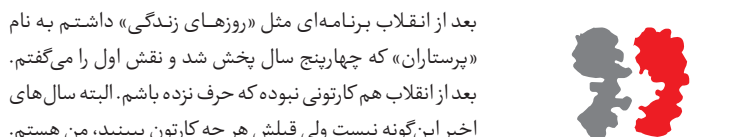
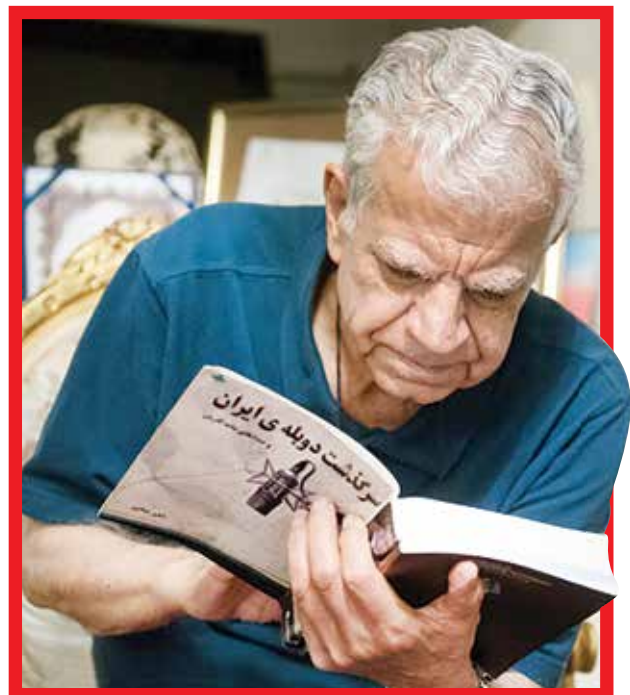
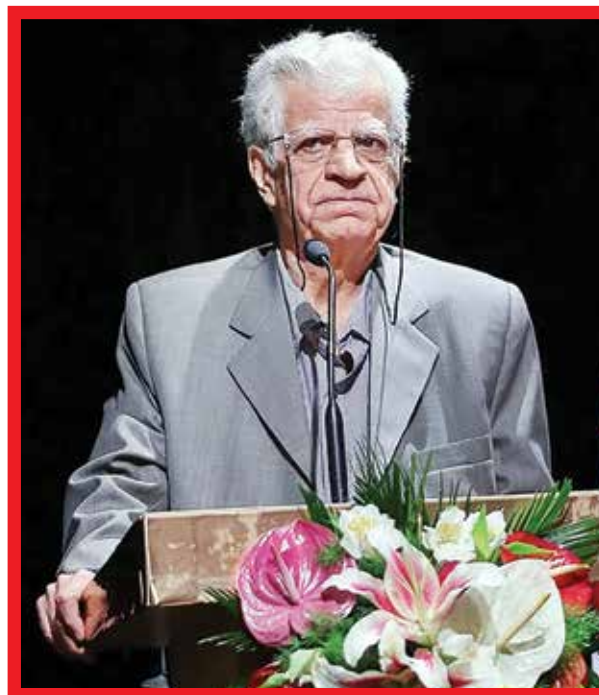
هفت خوان رستم را گذراندم تا وارد رادیو شوم



مریم کریمی

روزنامه نگار

بیشتر مردم صدای اکبر منانی را با نقش هرکول پوآرو می‌شناسند؛ نقشی که باعث شد لقب اکتور صدا را به او بدهند. او گوینده‌ای است که به شخصیت کارتونی زبل خان بی‌کلام، روح و صدایی جدید بخشید، لحن خاص گلام که می‌گوید من می‌دونم... را در مجموعه ماجراهای گالیور، صدای ویژه جان دالتون را در مجموعه لوک خوش شانس و شخصیت لورل را در مجموعه لورل و هاردی آفریده است. صدای سحرآمیز این گوینده که همه زندگی‌اش را در راه هنر گذاشته به شخصیت‌های متفاوت خارجی در فیلم‌ها، سریال‌ها و کارتون‌ها جان داده است. منانی متولد ۱۳۱۸ در اصفهان است و بیش از ۶۰ سال در عرصه دوبله و گویندگی فعالیت داشته. او گوینده شخصیت‌های فلفلی و خان عمو هم در برنامه صبح جمعه با شما در رادیو بوده است. البته فعالیت اکبر منانی فقط به دنیای دوبله خلاصه نمی‌شود. او واژه اولین‌ها را در دنیای هنر از آن خودش کرده و اولین گوینده‌ای است که کلاس‌های آموزشی را برای دانشجویان علاقه‌مند به گویندگی برگزار کرد. همچنین اولین گوینده‌ای است که کتاب برای گویندگی نوشت. منانی کتاب‌های سرگذشت دوبله ایران و صداهای ماندگارش، فن بیان و گویندگی در صداوسیما و الفبای فن بیان (گویندگی، دوبله و گزارشگری) رانوشته است.



شخصیت پوآرو آدم

عجیب و غریبی بود؛ یک

مغز استثنایی. گوینده

نقش پوآرو هم باید

مثل او به همه مسائل از

درون فکر می‌کرد



برای شنیدن صدای
این هنرمند
گزارشگر را
اسکن کنید

۹ خبلی از هنرمندان به عشق هنرپیشگی وارد عالم هنر شدند. آیا این اتفاق هم درباره شما رخ داد و این‌که آقای منانی با عشق به این حرفه به راحتی یا با سختی فعالیتش را آغاز کرد؟

در تلویزیون قدیم چندتا کار تئاتر بازی کردم. عشق هنرپیشگی داشتم اما اتفاقی و با مکافات وارد کار رادیو شدم. هفت خوان رستم را گذراندم تا وارد رادیو شوم. ابتدا گوینده «راه شب» بودم. تقریباً ۱۵ سال با این برنامه همکاری کردم. شب‌ها تا صبح در رادیو بودم و روزها هم دوبله کار می‌کردم؛ مستند، جدی، شوخی، بچه، زن، مرد، پیرمرد، پدربزرگ و... جای همه صحبت و گویندگی کردم. در حال حاضر گاهی کارهای مستند جدی انجام می‌دهم. البته مدتی است که در رادیو نیستم. آخرین باری که در رادیو بودم «صبح جمعه با شما» را داشتم. مدتی هم یک برنامه رادیویی را که صبح‌ها روی آنتن می‌رفت با آقای توکل داشتم. بعد از آن دیگر در رادیو فعالیتی نداشتم. علاوه بر اینها گوینده خبر هم بودم و بعد از مدتی که خبر خواندم، سردبیر خبر بودم تا این‌که سال ۶۵ بازنشسته شدم.

۹ شما جزو مدیران دوبلاژ پیشکسوت هستید که تا امروز به جای شخصیت‌های زیادی در فیلم‌ها و کارتون صحبت کردید. کمی از خاطرات تان در این عرصه بگویید و این‌که در چند فیلم کار کرده‌اید؟

من از زمانی که کار دوبله را شروع کردم، مدیر دوبلاژ هم بودم و در استودیو کاسپین کار می‌کردم. تا دو سال قبل از کرونا هم مدیر دوبلاژ بودم. آخرین کارم هم سریال «سرت پول» بود که دیگر کار نکردم. همیشه خیلی کار می‌کردم. زمانی که آقای نوذری استودیو کاسپین را باز کرد آنجا تمام سریال‌های جدید را من دوبله می‌کردم. کار دوبله را از همان ابتدا انجام می‌دادم. اگر اغراق نکرده باشم همه کارهایم شاخص بوده است. مثلاً در فیلمی حرف زدم به نام «متصدی لباس» که فکر می‌کنم آلن آرکین بازی کرده بود با دو سه هنرپیشه اسکاری که از شاهکارهاست. اگر بگویم در ۲۰ هزار فیلم حرف زده‌ام اغراق نیست.

فیلم دیدن هستند، می‌توانند حرف بزنند و تمرین کنند یا این‌که باید ببینند به استودیو و ریزه‌کاری‌ها را یاد بگیرند و یک مقدار هم مدیر دوبلاژ کمک‌شان می‌کند که آکسان چیست؟ شخصیت کیست و... از سوی دیگر با توجه به این‌که نقش‌های همه هنرپیشه‌های دنیا را گفته‌ام ولی هیچ وقت ادعایی ندارم. من روی نقش‌های خاصی کار کردم مثل دیوید ساجت و آلن آرکین. دیوید ارتنبرو را صحبت کردم. جای دیگران هم من گفته‌ام، ولی هیچ وقت نمی‌گویم، چون دیگران گفته‌اند و نقش خاص من نیست اما نقش‌هایی هست که دیگران قبلاً گفته‌اند. الان می‌آیند و دوباره دوبله و تکرار می‌کنند و می‌گویند تو بگو، دل‌مان می‌خواهد که صدای تو باشد حالا به چه دلیل و چرانی دانم.

۹ چرا سمت بازیگری نرفتید؟ در حالی که برخی همکاران شما تجربه بازیگری هم دارند؟

شاید ۱۰۰ فیلم و سریال از من دعوت شد ولی نرفتم. اول کار که آمدم، دوست داشتم هنرپیشه شوم که نشد. الان دیگر نه، الان من گوینده‌ام و هر کسی گویندگی بخواهد، انجام می‌دهم. می‌گویند به خاطر صدایت می‌خواهیم بازی کنی اما نرفتم.

من در کار گویندگی هضم شدم، فیلم را ندیده، می‌گویم. فقط توضیح مختصری درباره شخصیت بدانم، می‌گویم که برویم برای ضبط. فکر کنم در خونم است و خودش می‌آید.

۹ هنوز هم در دنیای دوبله فعالیت دارید؟

در حال حاضر اگر کاری پیشنهاد شود یکی دو سه ساعته انجام می‌دهم. دیگر نمی‌توانم. مدتی می‌نوشتیم ولی در حال حاضر دیگر نمی‌توانم بنویسم. البته من نویسنده نیستم. از کتاب‌های قدیمی من «فن بیان و گویندگی» که قسمت‌های اولش تمرین صداست، متأسفانه خیلی کم منتشر شد و برای رادیو بود. درباره دوبله چیزهایی جمع کرده بودم، همان‌ها را به کتاب تبدیل کردم به نام «تاریخ دوبله ایران» که برای ۱۰ تا ۱۵ سال پیش است.

اولین کلاس گویندگی در ایران رادر زیباکنار برگزار کردم برای همه مدیران و گویندگان. تقریباً ۲۰۰ تا ۳۰۰ نفر بودند که به صورت شبانه‌روز سه ماه کلاس برگزار شد. در تلویزیون هم هفت هشت کلاس برگزار کردم. در شهرستان‌ها در یزد، شیراز و مشهد و در دانشگاه‌ها بیشتر برای گویندگی کلاس برگزار می‌کردم اما برگزاری کلاس برای دوبله را اعتقاد ندارم. دوبله را باید با دیدن و تجربه آموخت، الان دکان باز کرده‌اند و پول می‌گیرند.

۹ درباره این‌که چطور لقب اکبر آکتور را به شما دادند برای مان توضیح می‌دهید؟

مرحوم عطا... کاملی این نقش را به من پیشنهاد کرد. البته قبل از من خیلی‌ها تست داده بودند اما نتوانسته بودند با صدای ایده‌آل ایشان دوبله کنند. من گفتم باید اول سریال را ببینم. هفت هشت روز ۱۰ قسمت از سریال را تماشا کردم تا رفتار و کردار پوآرو را ببینم. همان روزها زندگی‌نامه آگاتا کریستی و کتاب‌هایش را خواندم. زندگی‌نامه دیوید سوشه را هم خواندم. البته تا مدت‌ها مردم به اشتباه می‌گفتند دیوید ساجت! در حالی که دیوید سوشه بود. تا این‌که فهمیدم او شش ماه به مرز بین فرانسه و بلژیک سفر کرده تا بتواند زبان فرانسه را تمرین کند و حرف بزند. من هم دیدم وقتی او برای بازی در این نقش زحمت کشیده، حتماً نقش برای او مهم بوده و توانسته این نقش را استثنایی بازی کند. بعد حدود ۱۵ تا ۲۰ روز تمرین کردم. شخصیت او را زیر و رو کردم تا بتوانم کامل بشناسمش.

بعد از این تمرین‌ها، روزی که برای ضبط رفتم، آقای کاملی گفت «خودشه. همین رو می‌خواستیم» و بعد به علت دوبله پوآرو به من لقب اکبر آقا، آکتور صدا را داد. می‌گفت منانی در دوبله آکتور است و مثل او را نداریم. به هر حال شخصیت پوآرو آدم عجیب و غریبی بود؛ یک مغز استثنایی. گوینده نقش پوآرو هم باید مثل او به همه مسائل از درون فکر می‌کرد. وقتی این شخصیت را در درونم یافتم، تلاش کردم خودش باشم. فهمیدم که نویسنده چه شخصیتی از او در ذهنش بوده و مدت‌ها چهره و بازی او را به دقت نگاه کردم تا بتوانم صدای خاص او را شکل بدهم. اصطلاحات فرانسوی مال خود شخصیت پوآرو بود و دیوید سوشه بعضی از اصطلاحات را مدام تکرار می‌کرد و به تکیه‌کلامش تبدیل شده بود. من فرانسوی بلد نبودم ولی آقای کاملی بلد بود. اصطلاحات فرانسوی را به فارسی می‌نوشت و می‌داد تا من از روی آنها بخوانم. البته سوشه هم بعضی از کلمات و اصطلاحات فرانسوی را غلط تلفظ می‌کرد. دیدیم اگر بخوایم مثل خود او غلط بگوییم خوب نیست. به همین علت شکل درست تکیه‌کلام‌های او را مدام تکرار می‌کردم. به هر حال سعی کردم از شخصیت داستانی او یک تیپ درست کنم.

بعد از انقلاب برنامه‌ای مثل «روزهای زندگی» داشتم به نام «پرستاران» که چهارپنج سال پخش شد و نقش اول را می‌گفتم. بعد از انقلاب هم کارتونی نبوده که حرف نزده باشم. البته سال‌های اخیر این‌گونه نیست ولی قبلاًش هر چه کارتون ببینید، من هستم. حالا تیپ‌های مختلف شاید صدا را تشخیص ندهید؛ مثلاً من در فیلمی هفت نقش را داشتم و هر هفت‌تایی آنها را خودم می‌گفتم. کسی نمی‌داند، اینها جزو شاهکارهای من است.

۹ آیا در میان آثاری که دوبله کرده‌اید، اثری بوده که دوبله آن خیلی طولانی شده باشد؟

یکی از سریال‌های معروفی که قبل از انقلاب داشتم «بالا تر از خطر» یا «روزهای زندگی» بود که ۱۵ سال طول کشید. فکر کنم قبل از انقلاب بیش از ۱۰۰۰ فیلم و سریال را من حرف زدم. خودم فیلم «گروه پلیس» را دوبله کردم که طولانی‌ترین و ماندگارترین بود و جایزه هم گرفتم اما در حال حاضر کارهای کوتاه انجام می‌دهم. این‌که از قبل بدانم کار چیست، این‌طور نیست. همین‌که توضیحی بدهند نقش چه ویژگی‌هایی دارد کافی است.

۹ خیلی از جوانان علاقه‌مندند وارد دنیای دوبله شوند. شما که تجربه آموزش به جوانان را دارید، چه توصیه‌ای در این باره دارید؟

علاقه‌مندان حرفه دوبله دو دسته هستند یا علاقه دارند یا این‌که می‌خواهند ببینند و این کار را شروع کنند. کسانی که این کار را می‌خواهند شروع کنند کارشان خیلی مشکل است برای این‌که متقاضی خیلی زیاد و ورودش هم خیلی سخت است. از من می‌خواهند برای دوبله کلاس بگذارم اما معتقدم دوبله کلاس ندارد. باید در استودیو بنشینید و کار را یاد بگیرید ولی گویندگی چرا، باید کلاس بگذارید. کلاش هم طولانی است و کسی هم که قصد دارد گوینده واقعی شود باید شش تا هفت سال درس بخواند، با یکی دو سال نمی‌توان گوینده شد.

به نظرم علاقه‌مندان به دوبله همین‌که نشسته‌اند و در حال